

Jā, tā ir Mondrusa

Autors:

Publicēšanas datums: Sestdiena, 2003. gada 20. decembris.

Rubrika: Mēs (16. lpp.)

Sestdien pēc daudzu gadu pārtraukuma uz skatuves atkal kāpa Larisa Mondrusa. Vecāki ļaudis viņu vēl varētu atcerēties kā Rīgas estrādes orķestra (REO) dziedātāju vai Vissavienības slavu guvušu estrādes mākslinieci. Mazliet jaunākiem šis vārds asociējas ar nelegāli ievesti trimdas latviešu ierakstiem.

Rīga–Maskava–Vācija: tāds ir Mondrusas kā dziedātājas maršruts.

– Kā tālajā 1962. gadā 19 gadu vecā Larisa nokļuva Rīgas estrādes orķestrī?

– Tas notika ļoti viegli, bez kādām mūzikas skolām. Viss, kas man bija, bija no dabas – man nevajadzēja mācīties dziedāt. Tomēr notika liels konkurss, kurā vajadzēja piedalīties. Tā nu mani paņēma Rīgas estrādes orķestrī, un no pašiem pirmajiem soļiem es jutu panākumus, man daudz veicies. Tāpēc man nenāca prātā, ka vajadzētu kaut kur mācīties. Un kā gan es to varētu – kur mācīties estrādes dziedāšanu, ja toreiz bija tikai operetes, bija operas, bet estrādes dziedātājus nekur nemācīja. Un es vēl šodien domāju, ka katrai estrādes dziedātājai ir kaut kāds savs šarms. Nav svarīgi, vai man ir lielā balss vai mazā balss, augstā vai zemā balss, galvenais, ka manai balsij ir kāds šarms. Un, lai šo balsi, kāda nu tā ir, publika atceras, lai uzreiz klausīdamās var pateikt – jā, tā ir Mondrusa.

– Kā notika dziesmu izvēle – cik noprotu, jūs pati nekomponējāt?

– Es tiku profesionālā kolektīvā, kur mākslinieciskais vadītājs un diriģents bija Egils Švarcs. Mums bija tāda alianse – viņam bija izglītība, viņš mācēja rakstīt, iestudēt dziesmas, bet es varēju tēlot uz skatuves.

– Rīgas posmā jūs dziedājāt viņa rakstītās dziesmas?

– Ne tikai Rīgas posmā – es dziedāju arī daudzas Egila Maskavā rakstītās dziesmas. Viņš bija ļoti svarīgs cilvēks manā dzīvē, viņš palīdzēja man pašai sevi klausīties no malas un saprast, kas skan labi, kas ne. Es uzticējos viņa gaumei.

– 1965. gads. Maskavas džeza orķestra piedāvājums... Vai tolaik to uztvērāt kā kāpumu karjerā?

– Jā, absolūti. Toreiz jau Rīga nemaz nebija tik liela, pret mani diez ko pozitīvi neizturējās Rīgas filharmonijas direktors, un tieši no viņa bieži bija atkarīgs, ko es sasniegšu vai nesasniegšu. Ar laiku sapratu, ka šeit man kļūst par šauru, un

nolēmu – ir laiks pamēģināt plašajā Krievijā. Man tas bija kāpiens uz augšu – uzstājos Vissavienības televīzijā, un tā mani iepazīna ne tikai Latvijā, bet visā Padomju Savienībā. Dzīve Maskavā toreiz bija ļoti interesanta – tur brauca cilvēki no visām malām, talantīgas grupas, mākslinieki, aktieri, kas gribēja kaut ko panākt Maskavā.

– Kādās valodās jūs tolaik dziedājāt?

– Man valodas patika, patika dziedāt itāliešu, čehu, vācu valodā. Man vēl ir tie ieraksti, kuros dziedu bulgāru, angļu valodā. Man tas bija kaut kas jauns un svaigs.

– Vai šie ieraksti ir labi saglabājušies un tiks apkopoti kādā diskā? Dzirdēju, ka jums nesen iznākuši albumi Krievijā...

– Jā, Krievijā tagad par to interesējas, retro tur ir modē. Pēdējā laikā pāris reizi biju Krievijā, un tur šo mūziku spēlē atsevišķās radiostacijās. Spēlē šīs dziesmas un atceras mani, un tos divus CD pērk ļoti labi.

– Vai tos varētu izdot Latvijā, vai ir kādas problēmas ar autortiesībām?

– Es par tām tiesībām īsti nezinu, es tikai atļāvu visu to izlaist, neko par to nesaņēmu. Vācijā ir citādi – tur ir citi autortiesību noteikumi, bet Krievijā šajā nozarē vēl līdz šim dzīvo ļoti mežonīgi. Taču tas man nav tik svarīgi, jo no tā man nevajag dzīvot. Un, ja cilvēki vēl mani atceras, dziesmas vēl skan, tas man un dvēselei ir kaut kas patīkams.

– Vai jūs toreiz 1965. gadā varējāt iedomāties, ka paies nieka astoņi gadi un jūs dosieties prom gandrīz kā disidente?

– Nemūžam, ne, par to nedomāju. Bet pakāpeniski man sāka piegriezt skrūves, aizvien vairāk un vairāk. Tad es nodomāju – jā, dzīve bija interesanta, sasniegts ir ļoti daudz, mans vārds ir populārs, un tagad varbūt ir vērts pamēģināt kaut ko citu, ja arī tas nebūs dziedāšanas sakarā. Un tad vīrs [Egils Švarcs] man teica – tu jau esi koncertējusi visur, viss tev ir pazīstams, vai negribi pamēģināt kaut ko vairāk? Toreiz, kad bijām jauni, mūs ar Egilu ļoti interesēja plašā pasaule, bet tā bija aizliegta.

– Sešdesmito gadu beigās padomju mākslinieki taču brauca uz koncertiem ārzemēs. Vai jūs nelaida?

– Biju tikai sociālistiskajās zemēs, tālāk mani nelaida, jo tiem laikiem biju pārāk rietumnieciska. Partijas vīri mēģināja man zāģēt, kā varēja, un nelaida uz kapitālistiskajām zemēm, bet tās mani ļoti interesēja.

- Varbūt baidījās, ka neatbrauksiet atpakaļ?

- Varbūt.

- Kad devāties prom 1973. gadā – vai braucāt ar domu, ka dodaties dziedāt?

- Nē, es braucu ar pavisam citu domu. Es braucu vispār bez domām. Mans vīrs domāja. Viņš teica: "Ko tu tur darīsi, es nezinu, es tev neko neapgalvoju, bet vienīgais, ko varu apgalvot, ka tu būsi brīvs cilvēks." Es tad domāju – nuja, tev ir labi tā teikt, es šeit esmu zenītā, esmu populāra dziedātāja, varu pelnīt labu naudu, un tu man saki, ka man tur būs brīvība. Tikai viena brīvība – vai tas ir pietiekami? Taču es viņam ļoti ticēju un aizbraucu līdzī, un izrādījās, ka tas bija pareizi.

Uz priekšu domāt daudz nevajag – vajag mēģināt. Mēs mēģinājām un mēs vinnējām. Tā dzīve bija interesanta, es dabūju līgumu ar Polydor, dziedāju daudz interesantu dziesmu, braukāju pa pasauli, un dzīve tur nemaz nebija neinteresantāka kā Padomju Savienībā. Es teiktu, ka interesantāka, jo tajā laikā es Vācijā arī pelnīju daudz vairāk, dzīvoju daudz labāk un to nevarēja salīdzināt ar likmi, ko saņēmu Maskavā – 13 rubļu un kaut kādu viesizrāžu piemaksu, smieklīga nauda. Šeit bija jāstrādā – trīs koncerti dienā, varēja palikt bez balss. Toties Vācijā es varēju gatavoties koncertiem daudz ilgāk, varēju baudīt visu periodu, kamēr tiem gatavojos. Pietika ar trim četriem koncertiem mēnesī, lai nopelnītu pietiekami daudz labai dzīvei, mājas būvei un vienkārši – lai justos labi.

- Vai pavadošās grupas mūziķus meklējāt no vietējiem vai tomēr no emigrantu vidus?

- Vācijā, kad noslēdzu līgumu ar Polydor, man apkārt bija vieni vācieši. Labākās grupas, labākie studijas mūziķi. Vācijā ir arī daudz radioorķestru, kas spēlēja koncertos. Visur vajadzēja dziedāt dzīvajā, un visi teica, ka man ir šāda pieredze. Tā bija mana stiprākā puse – vienmēr varēju iziet uz skatuves un sākt dziedāt.

- Cik plašu jums iznāca?

- Es neskaitīju. Bija daudz singlu, vairāk nekā pieci seši lieli albumi.

- Savu muzikālo karjeru beidzāt 1982. gadā. Kāds bija šāda lēmuma iemesls?

- Man piedzima dēls, man bija 38 gadi, un es nodomāju, ka varētu savu laiku un dzīvi veltīt bērnam. Varētu sākt citu dzīvi, baudīt to. Es atvēru apavu veikalu Minhenē, tas bija jauns posms, taču arī kreatīvs.

- Vai negribējās palikt saistībā ar mūziku, kļūt, teiksim, par producenti, jo jums taču tomēr bija vārds?

- Jā, vārds bija, tajā laikā gatavoju arī programmas trimdas latviešiem, daudz braukāju. Viss notika paralēli. Bija koncerti arī krievu emigrantiem ārzemēs.

- Cik ilgi nebijāt kāpusi uz skatuves pirms Ventspils koncerta?

- Cik ilgi? Nu, es domāju, daudzus gadus...

- Kāda bija sajūta, bija taču fonogramma?

- Jā, taču domāju, ka arī šodien varētu dziedāt dzīvajā – man ar to nav nekādu grūtību. Jā, man šodien varbūt nav tik spēcīga balss, taču varētu dziedāt ar citām krāsām.

- Vai ir pieņemts strikts lēmums vairs neatgriezties?

- Nē, pagaidām nav. Ja man būtu kādi labi piedāvājumi, ja zinātu, ka kāds uzrakstījis man kaut ko interesantu, kas man patiktu, tad labprāt to darītu.

- Nu, tad jāriko konkurss komponistiem...

- Jā, jā, jā. Tas nebūtu slikti!